

Haarlemse ErfgoedNacht levert nieuw stadswapen op

Haarlemse helden stonden centraal op de Haarlemse ErfgoedNacht, die op 23 november 2007 plaatsvond ter gelegenheid van de 762ste verjaardag van Haarlem. Het NHA bood tussen 19.00 en 23.00 uur een gevarieerd programma rond Kenau Simons Hasselaer, die een heldenrol speelde tijdens het beleg door de Spanjaarden in 1572.

Scholieren konden tijdens de ErfgoedNacht een nieuw stadswapen ontwerpen en een bijbehorende wapenspreuk verzinnen. Een jury bestaande uit kinderboekenschrijver Bies van Ede, Nelleke Dinkla van de gemeente Haarlem en Maaike Hermes van het NHA beoordeelde zo'n vijftig inzendingen. De winnaar was Aylin Öztürk uit groep 6 van Openbare Basisschool De Kring. Op maandag 14 januari bracht zij met haar klasgenoten een bezoek aan het Noord-Hollands Archief voor een rondleiding. Ook ontving de winnaar een boekenpakket. De tweede prijs, eveneens een boekenpakket, was voor Jessie van der Werff, ook van De Kring.

Op de pagina hiernaast ziet u een aantal leerlingen uit groep 6 van De Kring. Helemaal rechts staat winnaar Aylin Öztürk en naast haar Jessie van der Werff die tweede werd.

Foto: Paul Maessen.

Haarlem, daar discrimineren we niet!

Aylin Öztürk

Haarlem zorgt voor elkaar

Jessie van der Werff

Woord vooraf

Bij het verschijnen van het eerste nummer van NHA nieuws in 2005 beloofde ik u vier nummers per jaar, net als daarvoor met de veelgeprezen Kennemer Kroniek. Helaas hebben wij dit in 2007 niet kunnen waarmaken. En hoewel ik daarvoor meerdere excuses kan aandragen, waaronder niet in het minst de activiteiten rondom de verbouw, restauratie en ingebruikname van de Janskerk als publiekscentrum voor het NHA, lijkt het mij veel beter om u als eerste goede voorname voor het nieuwe jaar 2008 te beloven dat u in dit jaar weer vier goed gevulde en interessante NHA nieuws-nummers tegemoet kunt zien.

Terugkijkend naar het jaar 2007 zien wij overigens met veel genoegen terug op de festiviteiten rondom de ingebruikname van de Janskerk als publiekscentrum voor het NHA. Vanaf de opening op donderdag 7 juni hebben vele duizenden mensen de Janskerk bezocht, hetzij als bezoeker van onze studiezaal, hetzij als deelnemer of gast bij de vele activiteiten, presentaties, rondleidingen, lezingen, concerten en ontvangsten.

Maar ook voor het nieuwe jaar 2008 staan ons weer een aantal grote uitdagingen te wachten. Zo hebben wij bijvoorbeeld in ons Activiteitenplan voor 2008 de ambities hoog gesteld: werken aan een verdere vergroting en verbreding van ons publieksbereik

(zowel fysiek als digitaal), consolidering van onze beheeractiviteiten, met extra aandacht voor de digitalisering van onze archieven en collecties en een verdere stroomlijning van onze interne bedrijfsvoering.

Op het bouwfront belooft 2008 een spannend jaar te worden voor ons gebouwencomplex aan de Kleine Houtweg. In december 2007 rondde de Rijksgebouwendienst het groot onderhoud af van het exterieur van het monumentale hoofdgebouw, waarbij onder meer het zinken dak volledig werd vernieuwd. In 2008 volgt de verbouwing en restauratie van het interieur om daarna ruimte te bieden aan de nieuwe invulling van dit complex, beheer- en behoudactivi-

teiten en een beperkte studiezaalfaciliteit voor het NHA.

Haarlem heeft 2008 uitgeroepen tot cultuurjaar. Op vele fronten wil Haarlem laten zien wat het te bieden heeft aan cultuur en cultuurhistorie. Ook het NHA werkt hier met diverse activiteiten aan mee. Voor nu rest mij u allen veel leesplezier met dit nummer en in mijn moedertaal het allerbeste voor 2008 toe te wensen, oftewel:

Folle lok en seine yn it nije jier!!!

Lieuwe Zoodsma
directeur Noord-Hollands Archief

Leden van de Letterlievende Vereniging J.J. Cremer uit Haarlem brachten de jansheren tot leven tijdens het kerstdiner voor NHA-medewerkers in de Janskerk. Foto: Jos Fielmich.

Manuscripten Texelse zeeman Dirk Kooger naar NHA

Vijf boekjes met notities van de Texelse zeekapitein Dirk Kooger (1780-1847) zijn door zijn nazaten in langdurige bruikleen gegeven aan het Noord-Hollands Archief. Koogers levensschets geeft blijk van een avontuurlijk bestaan.

‘Meermalen ben ik aangezocht, om een korte levensgeschiedenis op te stellen en daar het mijn voorkomt dat ik mijne ledige uren niet beter kan besteden zal ik zo veel als mijn mogelijk is, en wat ik mijn kan erinneren hier in schrijven.’ Zo schrijft Dirk Kooger in 1843 in de ‘Voorreden’ van zijn memoires. Hij is dan 63 jaar oud en stelt zijn levensschets te boek ‘niet voor den groote wereld (...), maar alleen voor kinderen en klijn kinderen’. Wat volgt is een beschrijving van zeereizen naar onder andere Suriname en het Caraïbisch gebied en ontmoetingen met indianen, douanebeambten, marinematrozen en de koning van Haïti. Kooger begint op 14-jarige leeftijd als kajuitwachter op een bark. In 1806, hij is dan 26 jaar, krijgt hij voor het eerst het commando over een schip. Het is de Franse tijd. Met valse Duitse papieren smokkelt Kooger op zijn kofschip boter van Nederland naar Engeland en suiker van Engeland naar Nederland. In 1812 - Nederland maakt dan deel uit van het Franse keizerrijk - beschikt Dirk Kooger zowel over Franse als Engelse papieren. Als hij met zijn kofschip met boter

uitzeilt van Texel met bestemming Londen, snijdt hij de Franse vlag in drie stukken. De stroken worden door Kooger en zijn matrozen als gordel om het lijfgedragen. In 1814 is de periode van ‘valsche eeden en levensgevaar’ voorbij, maar valt er ook veel minder te verdienen voor een kofschipper. Dirk Kooger gaat op West-Indië varen als kapitein van een fregat. In 1824 maakt hij zijn laatste zeereis. Hij wordt ‘kommisionair in zeezaken’ op Texel en handelt strandingen en averijen af. Daarnaast houdt hij zich bezig met de bevoorrading van schepen. In 1840 verruilt Kooger zijn woonplaats Texel voor Nieuwediep, de oude naam voor Den Helder.

Brandkast

De vijf boekjes met de wederwaardigheden van Dirk Kooger zijn van generatie op generatie overgegaan en zo terechtgekomen bij An Verberne-Zoetelief in Den Helder. “Mijn overgrootmoeder was een kleindochter van Dirk Kooger,” vertelt ze. “De boekjes zijn altijd in de familie gebleven. Mijn ouders

hadden een zaak in huishoudelijke artikelen en kachels en mijn vader bewaarde de boekjes in de brandkast. Als meisje van een jaar of veertien heb ik er voor het eerst in gelezen. Het avontuurlijke leven van mijn voorvader boeide me toen al. In 1973, mijn man was net gepensioneerd, ben ik begonnen met het overschrijven van de tekst. Twee maanden lang ben ik er avond aan avond mee bezig geweest. Dirk Kooger ging steeds meer voor me leven. In 1979 is een boekuitgave van de tekst verschenen onder de titel ‘De avonturen van Dirk Kooger. Belevnissen van een Texels zeeman (1780-1847)’. De historicus Piet Liefhebber en de neerlandicus Jack Ambriola hebben de toelichting verzorgd. De meeste familieleden hebben een exemplaar van dat boek in huis. Sinds die tijd is er discussie in de familie over de vraag wat we met de oorspronkelijke boekjes moeten doen. De familie is intussen zo groot, zelf heb ik acht kinderen, dat ik niet weet aan wie ik de boekjes zou moeten nalaten.” Haar broer Frans Zoetelief vult haar aan: “Langzaam maar zeker is het idee opgekomen om ze af te staan

aan een instelling. We hebben eerst aan het Nederlands Scheepvaartmuseum in Amsterdam gedacht, maar dan liggen ze daar in een vitrine te pronken en gebeurt er verder niets mee. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen ze in langdurige bruikleen af te staan aan het Noord-Hollands Archief. Daarmee zijn ze toegankelijk voor onderzoekers en voor

iedereen die in de boekjes is geïnteresseerd. We vinden het ook fijn dat ze worden opgenomen. We zijn altijd voorzichtig met de boekjes omgegaan, maar ze hebben toch het nodige te lijden gehad.” “Uit de verhalen komt een ondernemende, vindingrijke man naar voren, een driftkop, maar ook iemand met humor,” zegt An

Verberne. “De verhalen geven een schets van de Hollandse zeevaart in de 18de en 19de eeuw. Dirk Kooger schreef zijn herinneringen weliswaar op voor zijn kinderen en kleinkinderen, maar de boekjes zijn ook interessant voor de buitenwacht.”

De manuscripten van Dirk Kooger. Foto: Jos Fielmich.

Het palingoproer van juli 1886 en de gevolgen voor Jan Baars

Een van de bekendste oproeren in het Nederland van de negentiende eeuw was het zogenaamde palingoproer van 25 en 26 juli 1886 in de Amsterdamse wijk de Jordaan. Eén van de mannen die hierbij werden gearresteerd was Jan Baars.

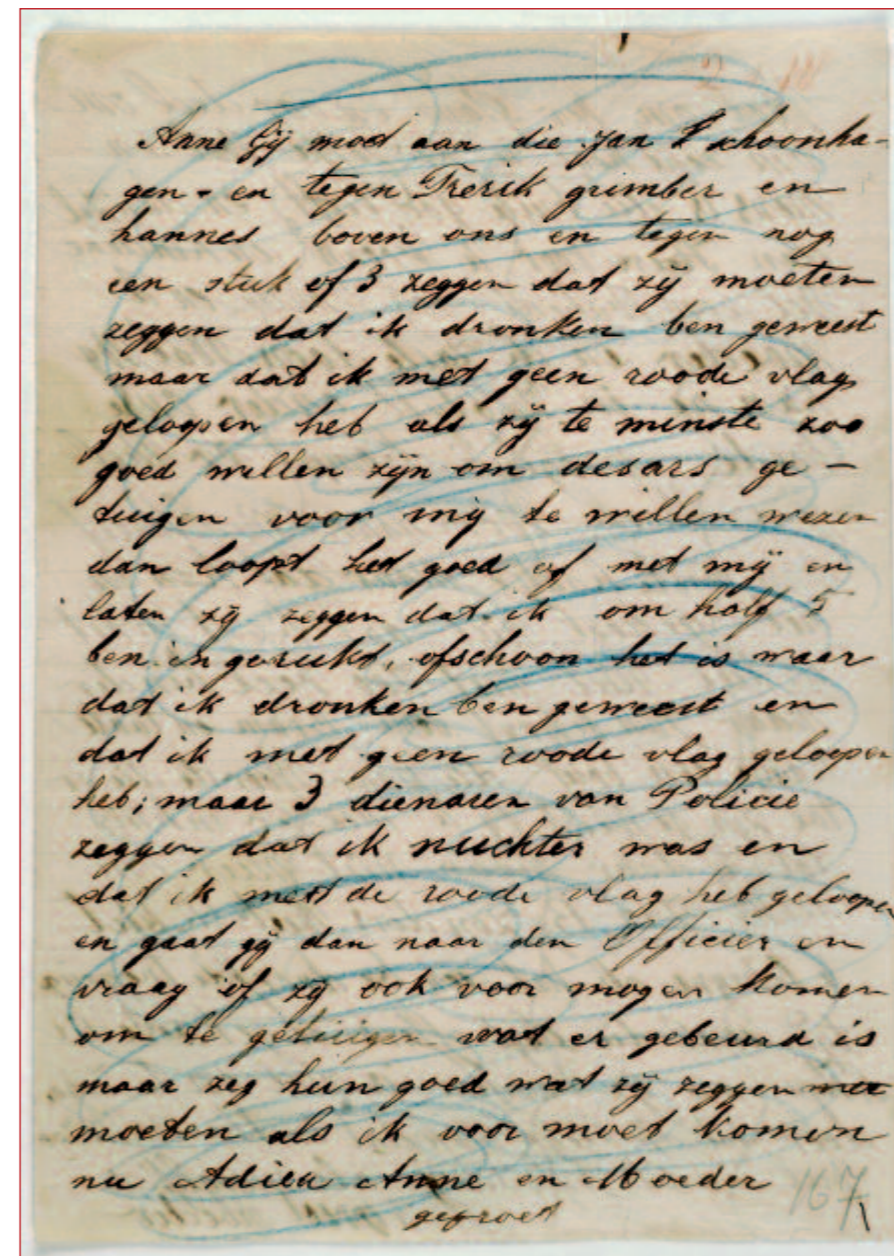
Op zondag 25 juli werd aan de Lindengracht een spelletje palingtrekken georganiseerd. Een levende paling werd aan een over de gracht gespannen touw gehangen, en vervolgens was het de bedoeling de glibberige paling vanuit een bootje los te trekken. Dit spelletje was als 'wreed volksvermaak' verboden. Daarom sneed een passerende politiemannet het touw door, wat tot grote woede aanleiding gaf bij de buurtbewoners. De betreffende politiemannet werd mishandeld en als gevolg daarvan kwam een grotere politiemacht in touw. Uiteindelijk werd de orde met moeite hersteld. Maar de volgende dag kwam er een gewelddadig vervolg. De boze buurtbewoners werden nu gesteund door de socialisten, straten werden opgebroken en barricaden opgeworpen. Door het wapperen van zwarte en rode vlaggen bij deze versperingen brak bij de overheid een flinke paniek uit. De opstand van de buurt was hiermee geworden tot een socialistisch oproer! Het leger werd ingezet en hoewel de soldaten aanvankelijk weggejaagd werden, kwamen ze terug en kregen vervolgens de opdracht

met scherp te schieten. Het gevolg van deze actie was 25 doden en tientallen gewonden. Het stellen van een voorbeeld werd noodzakelijk gevonden en een tiental gearresteerde mannen werd voor het Gerechtshof te Amsterdam geleid om te boeten voor de deelname aan het oproer. Eén van hen was de 23-jarige schilder Jan Willem Bernard Baars, vader van drie kleine kinderen.

Wederspanningheid

Jan Baars werd door verschillende politiegetuigen beschuldigd van het feit dat hij in de middag van 26 juli in de voorste gelederen deel had genomen aan het oproer. Hij had een rode vlag bij zich gehad, die hij steeds heen en weer zwaaide, terwijl de politiemannen door de menigte om hem heen werden bekogeld met stenen die uit de straat waren gebroken. Door zijn actie met de vlag had hij volgens de procureur-generaal de menigte aangespoord. Bij een charge van de politie was hij op de vlucht geslagen en op de brug over de Lindengracht bij de ze

Goudsbloemdwardsstraat ten val gekomen. Hij had vervolgens zijn vlag laten liggen en was de Goudsbloemdwardsstraat in gevlucht. In die straat was hij met zijn medebeklaagde Klaas Lodewijks een trap opgevlucht, waar beiden vervolgens door de politie gearresteerd waren. Voor de politie en de procureur-generaal was de zaak zo klaar als een klontje. Jan was schuldig aan medeplichtigheid aan 'wederspanningheid door aantasting en wederstand gewelddadig en feitelijk gepleegd jegens bedienende beambten, handelende ter uitvoering der wetten en bevelen van het openbaar gezag.' Een hele mond voll! Hij zelf zag dat overig anders. Eerst had hij ontkend deelgenomen te hebben aan het oproer. Hij verklaarde dat hij toevallig kwam aanlopen in de gemelde straat, en daar de vluchtende menigte zag. Bang geworden was hij de trap op gevlucht, waar hij vervolgens onschuldig was gearresteerd. Geconfronteerd met de getuigen die hem gezien hadden, kon hij dit niet langer volhouden. Hij paste daarom zijn verhaal aan en antwoordde op de vraag of hij schuldig was: 'Ik weet niet,

De brief die Jan Baars schreef aan zijn vrouw Anne, maar die haar niet bereikte.

want ik was dronken; alleen dit weet ik, dat ik in den namiddag van 26 Juli l.l. voor de politie, die op het volk indrong, vluchtende in een trap ben aangehouden. Van een stok en roode vlag weet ik niet af.' Ook bij confrontatie met de getuigen had hij dit volgehouden. Via een drukke correspondentie met zijn vrouw probeerde hij vervolgens ontlastende getuigen te vinden.

Braaf en oppassend

Jan was geen onbekende van justitie, want tussen zijn dertiende en zeventiende jaar was hij vier maal wegens diefstal tot gevangenisstraf veroordeeld, de laatste keer tot twee jaar, omdat hij in dat geval ook brandstichting had gepleegd. Sinds hij de laatste keer uit de gevangenis was ontslagen, was hij getrouwd, had inmiddels drie zoontjes (van vier jaar, twee jaar, en de jongste van zes maanden) en had volgens eigen zeggen een braaf en oppassend leven geleid. Overigens was hij niet de enige die dit aan de rechters meedeelde, ook zijn buurman Blankert pleitte voor hem. Zijn grootmoeder Buiser stuurde eveneens een brief waarin dit ook duidelijk werd verwoord: 'Den Heere Regters zulle zeker wel bewust zijn van zijn vooriege misdaade schoon bij na 5 jaar heeft hij zig ordelijk Gedraage en heeft hij getragt zijn brood op een eerlijke wijs voor zijn vrouw en kinde-re te winne.' Zowel hijzelf als Blankert en de grootmoeder verklaarde bovendien dat de kinderen ziekelijk waren. Zelfs een arts

stuurde een briefje: in december 1886 verklaarde dr. E.P.J. van den Hurk, wonende aan de Keizersgracht te Amsterdam, dat een van de kinderen onder behandeling was wegens bronchopneumonie, en in bedenkelijke toestand verkeerde.

Ontlastende verklaringen

Zoals gezegd werd geprobeerd ontlastende verklaringen te vinden, naast het argument van de zieke kinderen en het vervallen tot armoede van het gezin als de echtgenoot en vader voor langere tijd achter de tralies zou verdwijnen. Aan zijn vrouw Anne gaf Jan een lijst op van maar liefst negen personen die voor hem zouden kunnen getuigen. Dat zij niet in alle gevallen succes heeft gehad blijkt uit een nogal geïrriteerd klinkende opmerking. ‘Anne wat heb ik aan de getuigen B. Hendriks, daar hij met een gebroken been licht dus daar heb ik niets aan; dus Anne ik vraag het u nogmaals doe Uw best voor getuigen.’ Of dat veel gewicht in de schaal kon leggen, mag betwijfeld worden. Jan had namelijk op dit punt zelf al zijn glazen ingegooid door te proberen een briefje uit de gevangenis te smokkelen, waarin hij in feite aan zijn vrouw had gevraagd om getuigen te ‘ronselen’ en hen te instrueren wat zij moesten zeggen. Zij werd gevraagd om drie bij name genoemde personen, ‘die Jan Schoonhagen, en tegen Frerik Grimber en Hannes boven ons en tegen nog een stuk of 3’ te zeggen dat zij moesten verklaren dat hij

dronken was geweest en dat hij om half vijf bij de ongeregeldeheden was vertrokken. Dit tijdstip zou ontlastend zijn geweest, want het oproer kwam pas na dat genoemde uur tot de grimmige ontknoping. Het briefje eindigde met de zinsnede: ‘maar zeg hun goed wat zij zeggen moeten als ik voor moet komen.’

Anne heeft het in die zin niet voor haar man kunnen regelen, want zoals uit een briefje van de directeur van de gevangenis aan de officier van justitie te lezen valt, is het voor verzending door de bewaarder Bendeler gevonden, ‘tusschen de voering van de achterzijde der pantoffel van den gevangene Jan Willem Bernard Baars.’ Het zal zijn zaak zeker geen goed gedaan hebben, evenmin als zijn tegenstrijdige verklaringen en zijn criminele verleden. Het leverde hem een jaar en zes maanden op. Dit ondanks zijn oppassend leven in de afgelopen vijf jaar, de ziekelijke kinderen, en de smeekbede van zijn grootmoeder, ‘Och Heere Regters mogt ik UEd nog maals smeekent verzoeken om een genaadige straf voor hem.’ Of, zoals hij het zelf formuleerde in een brief aan de raadsheren van het Hof van 3 december 1886: ‘maar hoopende op Uw medelijde en op Uw goedertierenheid.’ Maar voor medelijden en goedertierenheid was in dit geval weinig plaats meer. De angst voor de socialisten en de oproerigheid van de Amsterdamse volksmassa zat inmiddels diep geworteld. In hoeverre de veroordeling van Jan Baars en de overige beschuldigen door

deze angst in nadelige zin werd beïnvloed, laat ik hier maar in het midden.

De Nieuwe Gids

Een artikel over het oproer en de gevolgen daarvan verscheen in 1887 in *De Nieuwe Gids*. Daarin wordt de schuld eigenlijk gelegd bij de Amsterdamse politie. Deze had kunnen weten wat men van plan was, want al de week voor het georganiseerde spel van 25 juli had men in de buurt andere gemakkelijkheden georganiseerd. Daarbij was een oogje dicht geknepen. Ook werd gesteld dat het touw niet ‘ineens’ verschenen was, met andere woorden, voordat het spel gestart was, had men het wellicht al kunnen voorkomen. Vervolgens waren naar zeggen duizenden toeschouwers toegestroomd, het spel was in volle gang, en toen verschenen er maar liefst twee (!) agenten; één sneed het touw door, en de ander ging versterking halen. Of, zoals *De Nieuwe Gids* het puntig formuleert: ‘Een wierp de vonk in het kruitmagazijn, terwijl de ander de brandweer ging roepen!’. Er valt wat te zeggen voor de redenering van de schrijver van dit artikel: als de twee agenten wat meer verstand hadden gebruikt, was Jan Baars en zijn Anne heel wat ellende bespaard gebleven.

Geraadpleegde bronnen:

Gerechthof Amsterdam 1887-1920, inv.nr. 117;

De Nieuwe Gids, jaargang 2, deel 1.

Op weg in Noord-Holland - Provinciale wegen tussen 1575 en 2008

In het publiekscentrum van het Noord-Hollands Archief wordt vanaf zaterdag 2 februari tot en met zaterdag 29 maart de tentoonstelling ‘Op weg in Noord-Holland – Provinciale wegen tussen 1575 en 2008’ gehouden.

Reizen door Noord-Holland was in de 16de en 17de eeuw een onaangename en gevaarlijke onderneming. De onverharde wegen zaten vol hobbels en kuilen en waren stoffig bij droog weer en bij nat weer onbegaanbaar. Op het water leed bij storm menig vaartuig schipbreuk. In het midden van de 17de eeuw werd voor het personenvervoer een netwerk

van trekvaarten en wagenwegen aangelegd. In 1660 sloten afgevaardigden van de stadsbesturen van Amsterdam, Hoorn, Edam, Monnickendam en Purmerend een overeenkomst om voor gezamenlijke rekening trekvaarten, jaagpaden en wagenwegen aan te leggen. Ook dorpsbesturen, waterschappen en particulieren beheerden wegen.

Actievere rol

In de 19de eeuw werden de rijksoverheid en provinciale overheden verantwoordelijk voor het onderhoud van de doorgaande wegen. Tot 1920 bleef de rol van de provincie beperkt tot het verlenen van subsidie. Daarna ging de provincie een actievere rol spelen. In 1925 stelde Provinciale Staten een plan vast voor een net van doorgaande wegen in Noord-Holland. Dit ‘Provinciaal beheersplan’ werd in 1929, 1949 en 1960 gewijzigd. Op het moment heeft de provincie Noord-Holland circa 600 km weg in beheer. Op tal van plaatsen wordt de verkeerssituatie aangepakt. Op de tentoonstelling worden deze ontwikkelingen in beeld gebracht door prenten, kaarten, foto’s en filmbeelden. De tentoonstelling is een samenwerkingsproject van het Noord-Hollands Archief, de Stichting Provinciale Atlas Noord-Holland en de provincie Noord-Holland. De aanleiding voor de tentoonstelling is de overbrenging van de archieven van het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland (1943-1989) naar het Noord-Hollands Archief.

De provinciale weg bij Uitgeest in 1960.

Vaste bezoekers: Henk Palm

Elke dinsdag is Henk Palm (67) uit Heemskerk te vinden in het Noord-Hollands Archief. In de microfiches van oude kranten speurt hij naar voetbalverslagen uit de regio Kennemerland.

Alle exemplaren van het Dagblad voor IJmuiden en de IJmuiden Courant uit de periode 1939-1954 spit Palm door. Wedstrijdverslagen van de voetbalclubs uit Velsen, Haarlem en Beverwijk uit de eerste en tweede klasse print hij uit en

neemt hij mee naar huis ter verdere verwerking. Het resultaat van zijn speurzinnen moet een reeks van veertien boekwerken worden, één per seizoen, met daarin alle uitslagen, standen en een integrale weergave van de wedstrijdver-

slagen. Acht delen zijn reeds verschenen. In januari komt het negende deel uit over het voetbalseizoen 1948-1949. "Ik ben aan deze klus begonnen omdat er weinig tot niets over het amateurvoetbal uit deze periode op papier

Henk Palm op zijn vaste plekje in de studiezaal. Foto: Jos Fielmich.

is verschenen," legt Palm uit. "Ik stop bij het seizoen 1953/1954 omdat toen het einde van het amateurtijdperk was aangebroken. Tot 1954 was de eerste klasse het hoogste niveau. De kampioenen van de zes districten vochten aan het eind van het seizoen in een play-off-competitie onderling uit wie kampioen van Nederland werd." Zo werd in 1946 HFC Haarlem landskampioen door in een beslissende wedstrijd Heerenveen met 2-0 te verslaan.

Zelf heeft Henk Palm in zijn jonge jaren gevoetbald bij VSV, de Velseroord Sport Vereniging. En later bij SVIJ (Sport Vereniging IJmuiden) en bij Kinheim in Velsen-Noord. Nu staat hij wekelijks langs de lijn bij hoofdklasser ADO '20 uit Heemskerk of bij tweede-klasser B.V.V. De Kennemers uit Beverwijk. "Mijn hart ligt bij het amateurvoetbal. De verichtingen van de eerstedivisieclubs Stormvogels Telstar en HFC Haarlem kunnen me niet echt boeien. In de periode die ik bestudeer waren deze clubs nog leverancier van het Nederlands elftal. Doelman Piet Kraak van Stormvogels, in het dagelijks leven werkzaam bij de visafslag, werd 33-voudig international. En Kick Smit, linksbinnen van HFC Haarlem, speelde 29 keer in het nationale elftal. Dat waren mooie tijden, kom daar nu maar eens om."

Bloemrijk

Op 18 juli 1946 schrijft de IJmuiden Courant over de eerdergenoemde kampioenswedstrijd tussen HFC Haarlem en Heerenveen, die

gespeeld werd op het terrein van RCH in Heemstede, omdat het Haarlemstadion in de oorlog was afgebroken:

Het begon al duister te worden op en om het RCH-terrein, toen bij het laatste fluitsignaal van scheidsrechter Broekers de opgetogen Haarlem-supporters over de afrastering sprongen, om den nieuwen landskampioenen een eerste, welverdiende hulde te brengen. Men had dan wel geen mooien wedstrijd gezien, maar dat deze emotioneele kamp de roodbroeken met de hoogste eer gekroond had, vergoedde alles. Dezen eersten avond reeds zou de Spaarnestad daveren van het feestgedruisch, dat de muren en bolwerken van de 700-jarige er van schudden.

En daveren deed het! Na de eerste geïmproviseerde hulde voor de tribune volgde een triomfale intocht in een vlaggende stad, waar duizenden en nog eens duizenden sportenthousiasten of niet, van hun vreugde over deze sportieve onderscheiding kwamen getuigen.

Palm: "De schrijfstijl van de sportjournalisten was vroeger nogal bloemrijk, nu is het allemaal meer to-the-point." Ook het voetbal zelf is in de loop der jaren van stijl veranderd. Voetballen de meeste elftallen nu in een 4-3-3- of 4-4-2-systeem, in de jaren veertig speelde men doorgaans met drie verdedigers, twee middenvelders en vijf aanvallers. "Maar een club als EDO uit Haarlem-Noord hanteerde vaak het dubbele-stopper-systeem," vertelt Palm. "De achterhoede - die bestond uit een linksback, een rechtsback en de stopper-spil - werd daarbij versterkt met een voorhoede-

speler. Vooral als je in degradatiegevaar verkeerde, was het belangrijk om de nul te houden en geen tegendoelpunten te incasseren."

Heerlijk

Henk Palm, die in zijn werkzaam leven boekhouder was bij papierfabriek Van Gelder & Zonen en bij de busmaatschappij NZH, vindt het naar eigen zeggen 'heerlijk' op het Noord-Hollands Archief. "Ik heb in de drie jaar dat ik hier kom veel mensen ontmoet die ook met lokale en regionale geschiedenis bezig zijn. Soms hebben ze nuttige tips. Zo ben ik bij EDO terechtgekomen, waar een fantastische fotocollectie staat. Enkele van die foto's heb ik gepubliceerd in mijn boeken. Ik geef de boeken uit in eigen beheer. Ze worden gekocht door voetbalclubs uit de regio, bibliotheken en particulieren. De oplage is niet hoog, het gaat om een tiental stuks per deel."

Door het werk aan zijn voetbalboeken is Palm ook in contact gekomen met oud-voetballers. "Zo heb ik een paar keer gesproken met de inmiddels 87-jarige Joop Wille, oud-doelman van EDO en later keeper van RCH. Met die laatste club werd hij in 1953 kampioen van Nederland. Ik vind het fantastisch om met voetballers tegen wie ik altijd opkeek herinneringen op te halen aan hun gloriejaren."

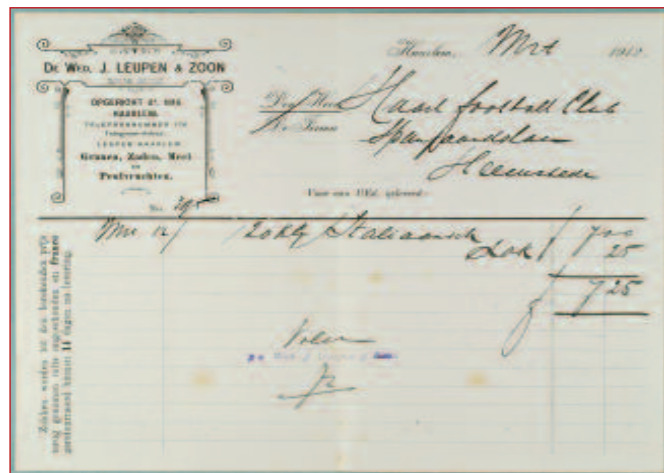
De voetbalboeken van Henk Palm zijn te raadplegen bij het Noord-Hollands Archief.

Nieuwe archieven en collecties

Bij het Noord-Hollands Archief zijn de afgelopen maanden diverse nieuwe archieven binnengekomen. In deze rubriek aandacht voor enkele van die archieven, die inmiddels te raadplegen zijn in de studiezaal.

Collectie van de heer B. Leupen betreffende de firma Wed. J. Leupen en Zoon te Haarlem, (1581) 1816-1839 (1916), omvang 0,25 m

De firma Wed. J. Leupen en Zoon was gevestigd in de Grote Houtstraat 189-189 rood en aan de Gasthuisvest 7 te Haarlem. De geschiedenis van de firma gaat terug tot 16 april 1816, toen Johannes Leupen de grutterij kocht van Johannes Ameschoot. Een jaar later kwam Johannes Leupen te overlijden en werd de zaak voortgezet door zijn weduwe. In 1839 deed zij de zaak over aan haar zoon Hendrik Jan Leupen (1813-1880). De firma werd een stoomgrutterij en de rechtsvorm wijzigde in een vennootschap onder firma. Johannes Leupen, kleinzoon van de weduwe en zoon van Hendrik Jan, werd in 1870 als vennoot opgeno-

Factuur van de firma Wed. J. Leupen en Zoon uit 1912 voor de levering van graszaad aan de Koninklijke HFC.

men. Hij breidde de handelsrelaties steeds verder uit door aan de zaak een groothandel in zaaizaden en granen te verbinden. De eigenlijke grutterij verdween steeds meer naar de achtergrond en bestond sinds 1882 niet meer. Na het overlijden van H.J. Leupen in 1880 zette Johannes Leupen de firma als eenmanszaak voort, totdat in 1895 zijn oudste zoon, Jan Albert Leupen (1870-1900), aan de firma werd verbonden. Jan Albert overleed al in 1900, waarna vervolgens de andere zonen van Johannes Leupen - Hendrik Jan Leupen en Pieter Arend Leupen - als firmanten toetraden, in 1912 gevolgd door Johannes Leupen jr. Op 1 juli 1947 vond de overdracht plaats van de firma Wed. J. Leupen en Zoon aan de NV Koninklijke Pellerij Mercurius v/h Gebr. Laan te Wormerveer en werd de zaak voortgezet als filiaal. In 1962 wijzigde de naam in Koninklijke Lassie Fabrieken NV. Op 20 april 1964 werd de firma als filiaal opgeheven.

Gebruiksinfo: Plaatsingslijst is te raadplegen op www.noord-hollandsarchief.nl en in de studiezaal. De collectie bestaat voor het grootste deel uit eigendomsbewijzen van het pand Grote Houtstraat 189 en van belendende panden aan de Gasthuisvest te Haarlem over de periode 1581-1829.

Vestiging voor raadplegen: Haarlem, Jansstraat.

Archief van de Haarlemse Ongevallendienst te Haarlem, 1933-1984, omvang 0,10 m

In 1927 kwamen de Haarlemse Reddingsbrigade, de Rode Kruis Transport-colonne en de Eerste Hulpvereniging Snelverband overeen om een centrale meldings- en oproepingsdienst op te richten. Het doel van de Ongevallendienst was het verlenen van eerste hulp bij

ongelukken. Verenigingen met hetzelfde doel als de bovengenoemde verenigingen konden, na onderling overleg en met meerderheid van stemmen, door het bestuur als zodanig worden toegelaten tot de dienst. De Haarlemse Ongevallendienst werd uiteindelijk een overkoepelende organisatie van vier plaatselijke EHBO-verenigingen, de Haarlemse Reddingsbrigade en de Rode Kruis Transport-colonne. De Ongevallendienst bood georganiseerde hulp bij ongelukken die voornamelijk op straat gebeurden. De leden van de dienst werkten op vrijwillige basis.

In 1956 veranderde deze situatie omdat de hulp bij ongevallen op de openbare weg in handen van de Gemeentelijke Geneeskundige en Gezondheidsdienst (GG en GD) kwam. Vanaf die tijd zorgde de Ongevallendienst voor preventieve hulpverlening bij festiviteiten en sportevenementen. In 1976 had de dienst nog 900 leden, maar de uitvoerende taken liepen stelselmatig terug. Reden hiervan was dat EHBO-verenigingen, buiten de Ongevallendienst om, hun assistentie verleenden aan organisaties die donateurs waren van die verenigingen.

In 1984 zijn volgens het kasboek de laatste activiteiten verricht. **Gebruiksinfo:** Plaatsingslijst te raadplegen op www.noord-hollandsarchief.nl en in de studiezaal in band 13,7 nrs. 1-31.

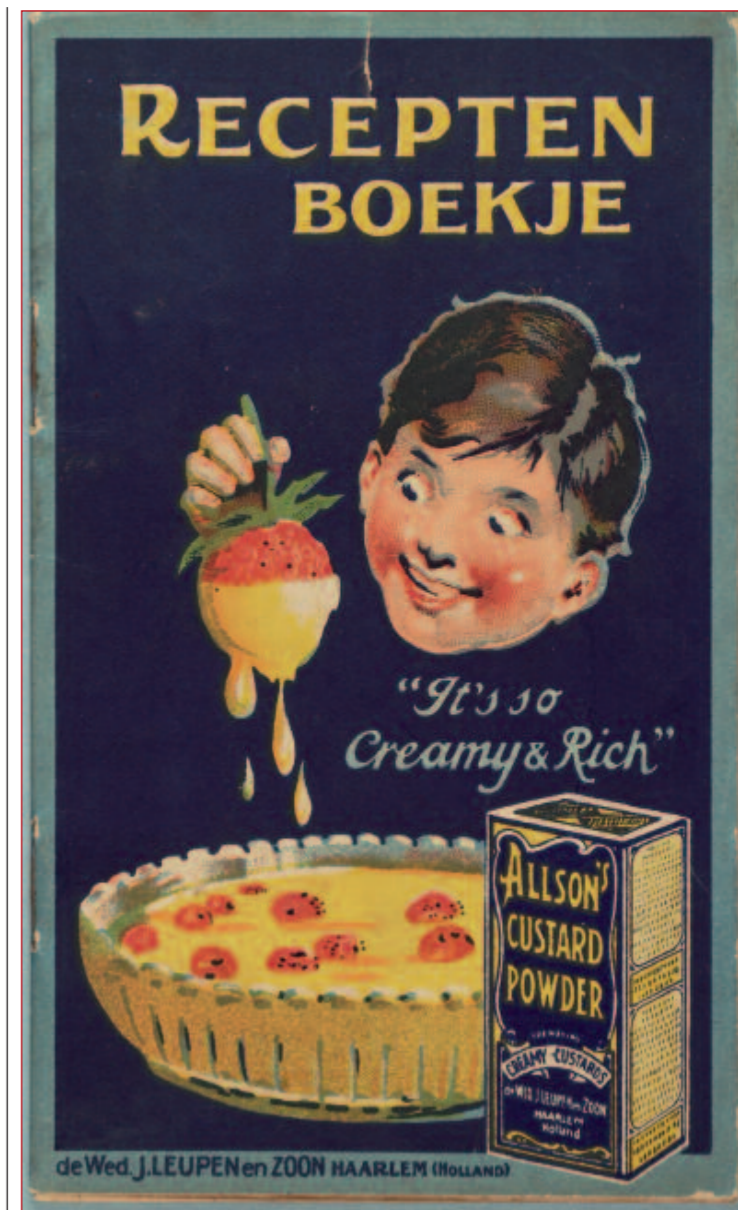
Vestiging voor raadplegen: Haarlem, Jansstraat.

Aanvulling op het archief van de Kennemer Golf en Country Club te Zandvoort, 1910-2000 (2003), omvang 0,25 m

De aanvulling bestaat uit registers of competitions, 1982 mei 8-1999 oktober 31. Hiermee is de serie compleet vanaf 1911. Meer informatie over dit archief is ook te vinden in NHA nieuws nummer 3 juni 2006, blz. 14-15.

Gebruiksinfo: Plaatsingslijst te raadplegen op www.noord-hollandsarchief.nl en in de studiezaal in band 901,3 nrs. 136-147.

Vestiging voor raadplegen: Haarlem, Jansstraat.

Receptenboekje uitgegeven door de firma Wed. J. Leupen en Zoon in 1930. De recepten zijn samengesteld door C.S.W. Drijber, lerares aan de Haarlemse huishoud- en industrijschool.

Archieven inspireren Marian de Haan tot schrijven historische detectives

Marian de Haan, werkzaam bij de afdeling Beheer van het Noord-Hollands Archief, heeft zeven middeleeuwse detectives op haar naam staan. Onder de titel 'Lise en de bastaard' verscheen onlangs haar eerste historische jeugdroman.

Marian de Haan. Foto: Jos Fielmich.

'Lise en de bastaard' speelt zich af in Beverwijk in de jaren 1298-1299. Graaf Floris V is twee jaar tevoren vermoord en opgevolgd door zijn zoon Jan I. Ambachtsheer van Beverwijk is Wolfert van Borselen. Beverwijk telt twee nederzettingen: het kerkdorp Sint Aagtenkerk en een handelswijkje bij het

Wijkermeer, waar ter hoogte van de huidige Breestraat elke dinsdag een belangrijke markt wordt gehouden. De hoofdpersoon van het boek, de elfjarige Lise, helpt af en toe haar vader, die handelt in stoffen en steengoed. Haar ontmoeting met een bastaardzoon van Floris V, eveneens Floris geheten, in het pakhuis van haar vader is het begin van allerlei avonturen. "Ik heb het boek geschreven in opdracht van Fred Schweitzer, destijds bestuurslid van het Museum Kennemerland," vertelt Marian de Haan. "Beverwijk kreeg in 1299 stadsrecht, en dat aspect speelt een belangrijke rol in het verhaal. Wat opvalt in dat stadsrecht is dat veel boetes voor misdrijven ten goede komen aan Wolfert van Borselen en niet aan graaf Jan I. Mede op basis van dit gegeven schets ik Van Borselen als een politiek intrigant en een onaangenaam heerschap."

Feiten en fictie

Bij een boek waarin zowel fictieve personen als historische figuren rondlopen, wordt al

snel de vraag gesteld in hoeverre een en ander klopt met de feiten. De Haan: "Het gaat mij in de eerste plaats om het verhaal, om de plot en de actie. Het verhaal moet de lezer boeien. Omdat het verhaal tegelijkertijd geloofwaardig moet zijn, is het wel gewenst dat de historische details zo veel mogelijk kloppen. Het spinnewiel met voetaandrijving dateert uit de vijftiende eeuw en kun je dus niet opvoeren in een verhaal dat in de dertiende eeuw speelt. In mijn historische detectives heb ik bewust gekozen voor een fictief Hollands stadje, Duynhaven, dat ergens tussen Leiden en Haarlem aan de kust ligt. Dat biedt mij als schrijver meer vrijheid dan een echte bestaande plaats. Je ontkomt er naar mijn mening niet aan dat je altijd je eigen interpretatie, je eigen inkleuring van het verleden geeft wanneer je een voorbije periode als decor kiest. Noch Lize, noch Damyaen Roosvelt – de hoofdpersoon uit mijn detectives – is een typische middeleeuwer. Ze zijn beiden onafhankelijke geesten die zich afzetten tegen de gevestigde ideeën. Juist dat maakt ze interessant als personage."

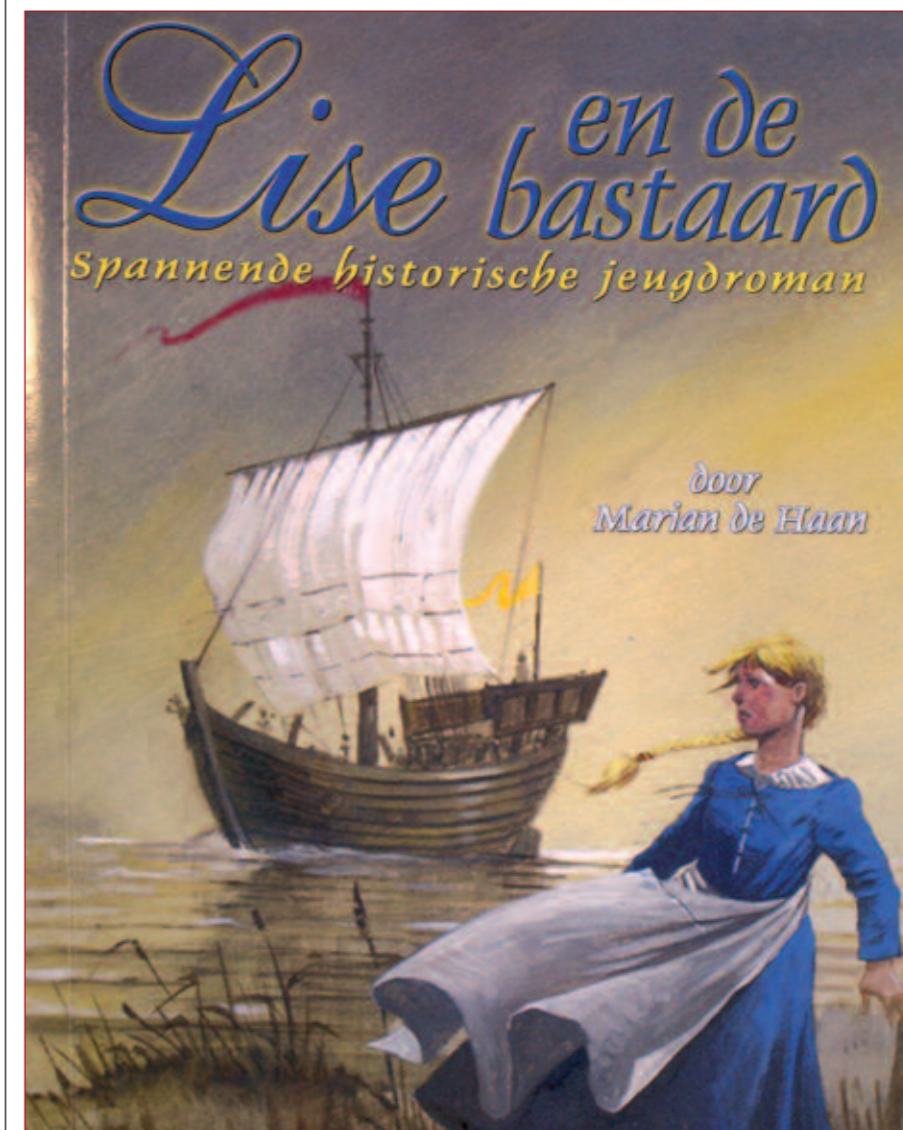
Inspiratie

Marian de Haan schrijft haar boeken in haar vrije tijd. Maar ze vindt haar inspiratie voor een belangrijk deel in haar werk. "Ik inventariseer archieven en daarbij doe ik vaak ideeën op. Zo speelt het Heilig Kerstmisgilde uit Haarlem, waarvan ik het archief recent heb geïnventariseerd, een prominente rol in mijn volgende boek. De leden van dit religieuze gilde, dat overigens nog steeds bestaat, nuttigden elk jaar gezamenlijk de maaltijd met Kerstmis. In mijn volgende boek komt het ene na het andere gildelid om na zo'n eefstijn. Bij mijn laatstverschenen detective, 'De dode hand', heb ik me laten inspireren door het proefschrift van de historica en archivaris Corien Claudemans, 'Om die wrake wille: eigenrichting, veten en verzoening in laatmiddeleeuws Holland en Zeeland'. Zij beschrijft hierin dat zolang de dader van een moord niet was gepakt, de hand van het slachtoffer in was moest worden bewaard, als bewijs van zijn sterven. En in een vonnissenboek uit de veertiende eeuw kwam ik een zaak tegen van een bierbrouwster die in een brouwketel viel en verdronk. Het bier uit die ketel mocht van de rechter gewoon worden verkocht. Een dergelijk voorval prikkelt mijn fantasie. Ik zie meteen mogelijkheden om dit gegeven te gebruiken in een misdaadverhaal."

Het jeugdboek over Lise was wat De Haan betreft een eenmalig uitstapje. Haar hart ligt bij de middeleeuwse detectives. "In Engeland is de middeleeuwse detective een populair genre. Denk aan de boeken van Ellis Peters

over de monnik Cadfael. In Nederland schrijf je voor een kleiner publiek. Financieel word je er niet echt wijzer van. Voor mij is het met name een ontspannende bezigheid en voorlopig ben ik nog niet uitgeschreven."

De boeken van Marian de Haan worden uitgegeven door Uitgeverij De Leeskamer. Ze zijn verkrijgbaar bij het Noord-Hollands Archief en in de boekhandel. Zie voor meer informatie: www.leeskamer.nl.

Een nieuwe bibliotheekcatalogus: VubisSm@rt

Alweer tien jaar wordt voor de bibliotheekcatalogus van het Noord-Hollands Archief tot volle tevredenheid het programma Vubis gebruikt. De laatste jaren met de versie Vubis4Windows en nu sinds kort de volledig nieuwe versie VubisSm@rt.

De installatie van VubisSm@rt is voorafgegaan door een grote operatie, namelijk het integreren van de catalogi van het voormalige Rijksarchief in Noord-Holland (RANH) en van de voormalige Archiefdienst voor Kennemerland (AVK). Geen eenvoudige klus, want hoewel beide instellingen werkten met hetzelfde systeem, brengt het samenvoegen van tweemaal ruim 30.000 records altijd pro-

blemen met zich mee. De bestanden werden eerst gematched op ISBN-nummer, zodat op voorhand al een groot aantal dubbele titels kon worden samengevoegd. Maar het overgrote deel van de collectie had geen ISBN-nummer (of één van de twee titels had dat niet), zodat er nog een groot aantal dubbele titels overbleef. Dat proces van het 'semi-handmatig' samenvoegen van identieke

titels zal daarom in de komende tijd nog veel tijd en energie vergen. De Haarlemse Stadsbibliotheek gebruikt VubisSm@rt al een aantal jaren. Wellicht zal er in de toekomst een mogelijkheid komen om bijvoorbeeld in beide catalogi gelijktijdig een zoekopdracht uit te voeren. Daarnaast heeft het Regionaal Archief Alkmaar ook de stap gezet tot een upgrade naar VubisSm@rt.

Wat heeft VubisSm@rt u te bieden ten opzichte van eerdere versies?

- Meer keuzemogelijkheden bij het zoeken. Standaard is de beginpagina ingesteld op 'Eenvoudig zoeken'. U heeft dan de keuze uit alle woorden, auteur, titel (of woord uit titel), ISBN en ISSN, uitgever, trefwoord en corporatieve auteur. Nieuw zijn dus uitgever en ISBN/ISSN. Als u hier bijvoorbeeld bij de keuze alle woorden zoekt op 'Lennaert Nijgh', krijgt u alles van én over Lennaert Nijgh te zien. Ook als die term voorkomt in bijvoorbeeld een annotatie. En zoekt u hier bijvoorbeeld op Enschedé, dan krijgt u niet alleen alles van de persoon Enschedé als auteur of onderwerp, maar ook alles van de gelijknamige uitgeverij.

- De optie 'uitgebreid zoeken'. Hier kunt u combinaties maken van bijvoorbeeld auteur en trefwoord, twee titelwoorden, uitgever en trefwoord enz. Ook kunt u uw zoekopdracht verder beperken of uitbreiden op taal of publicatiejaar.

- De optie 'zoeken via index'. Deze derde mogelijkheid is een beetje te vergelijken met het 'oude' Vubis. Dit is handig als u niet precies weet welk trefwoord u kunt gebruiken, of als u eerst een overzicht van auteursnamen met voorletters wilt zien. Als u hier zoekt op bijvoorbeeld de auteur 'Dam', krijgt u alle mogelijkheden te zien. Dus 'Dam, van A.', 'Dam, van B.' enz. Evenzo geldt dit voor de trefwoorden. Die worden trapsgewijs en in geleidingen gepresenteerd.

- Mogelijkheden om titels te selecteren en te bewaren en deze eventueel per e-mail te versturen.

- Onder aan een resultatenpagina heeft u de mogelijkheid om meer over bijvoorbeeld een auteur of een onderwerp te zoeken op internet. U komt dan automatisch op Google Books.

Stichting Vrienden van het Noord-Hollands Archief

Na bijna 12,5 jaar voorzitter te zijn geweest van de Stichting Vrienden van het Noord-Hollands Archief en haar voorgangers, wil Jaap Temminck deze functie in 2008 neerleggen. Zijn opvolger wordt Frans Willem Lantink, die in een volgende aflevering van NHA nieuws uitvoerig aan u zal worden voorgesteld. Jaap Temminck blijft wel het penningmeesterschap doen. Het bestuur zal dan bestaan uit: Frans Willem Lantink (voorzitter), Wim Cerutti (secretaris), Jaap Temminck (penningmeester) en de leden Hans Krol, Tony Lindijer, Cornelis Mooij, Joan Patijn en Siebe Rolle. Adviseur is NHA-directeur Lieuwe Zoodma.

Bij deze aflevering van NHA nieuws treft u ook een acceptgiro aan voor de betaling van uw contributie over 2008. De contributie bedraagt minimaal € 15,00. Ook bestaat de mogelijkheid lid voor het leven te worden. Dan krijgt u van ons in principe nooit meer een acceptgiro. De kosten hiervan zijn:

Tot de leeftijd van 40 jaar	€ 300,--
Van 41-60 jaar	€ 250,--
Vanaf 61 jaar	€ 200,--

Boeken met korting

Doordat onze stichting het door financiële steun mede mogelijk heeft gemaakt dat enkele boeken konden worden gepubliceerd, beschikken wij nog over een aantal exemplaren van de volgende boeken, die voor leden tegen gereduceerde prijs verkrijgbaar zijn. De prijzen gelden voor afhalen bij de balie van het NHA, bij verzending moeten wij portokosten berekenen.

- C.L. Hoogewerf, *Het Haarlemse stadsrecht 1245. Inleidende beschouwingen, tekst, vertaling en commentaar*, € 18,00 (voor niet-leden € 25,00).
- Gilles W.B. Borrie, *M.A.Reinalda (1888-1961). Een geboren bestuurder*, € 20,00 (voor niet-leden € 30,00).
- Wim Cerutti, *Van Commanderie van Sint-Jan tot Noord-Hollands Archief*, € 30,00 (voor niet-leden € 47,50).

NHA koopt Haarlems stadsgezicht op Parijse veiling

Het Noord-Hollands Archief heeft op een veiling in Parijs een 19de-eeuws stadsgezicht van Haarlem aangekocht. Het gaat om een aquarel, in 1884 gemaakt door Jean Henri Zuber.

Vanaf de romantiek manifesteerde zich voor het eerst de behoefte van buitenlandse kunstenaars om Holland te bezoeken. Deze behoefte hing nauw samen met een herwaardering van de Hollandse schilderkunst uit de 17de eeuw, mede onder invloed van het realisme. Voor de meeste 19de-eeuwse kunstenaars gold de Hollandse 17de-eeuwse schilderkunst als toonbeeld van realisme.

Vanaf het midden van de 19de eeuw maakten vooral vrij veel Franse kunstenaars een reis naar Holland. Zowel het land zelf als de musea oefenden een grote aantrekkingskracht op hen uit. Zij herontdekten en herwaardeerden het fenomenale licht, lucht en water, dat de 17de-eeuwse Nederlandse schilders al hadden laten zien. Zij schreven allemaal over het bijzondere licht, dat steeds wisselde al naar gelang de weersomstandigheden en het tijdstip van de dag. Bovendien verwerkten zij dit in hun eigen werk. Mede met hun op het Hollandse landschap geïnspireerde werken hebben zij een belangrijke bijdrage geleverd aan de verspreiding en bekendheid van het Hollandse landschap.

Jean Henri Zuber

Een van die Franse kunstenaars die in de tweede helft van de 19de eeuw naar het noorden was afgereisd, was Jean Henri Zuber (1844-1909). Deze te Rixheim geboren Elzasser was de kleinzoon van Jean Zuber, de oprichter van een in de 19de eeuw beroemde fabriek van gedrukte panoramische behangsels.

Hoewel opgeleid als marineofficier besloot Henri in 1868 zich geheel te wijden aan de beeldende kunst en vertrok hij naar Parijs waar hij in de leer ging bij Charles Gleyre. Vanaf 1869 nam hij regelmatig deel aan de beroemde Parijse Salon des Artistes Français en in 1872 vestigde hij zich in zijn atelier aan de Rue de Vaugirard te Parijs.

Het werk van Zuber wordt over het algemeen gerangschikt tot 'de school van Barbizon'. De kunstenaars van deze 'school', die van grote invloed is geweest op de impressionisten, streefden ernaar de natuur vast te leggen in haar voortdurend wisselende sfeer door *en plein air* te werken.

Haarlem

In 1884 vertrok Zuber naar Holland, samen met twee andere bevriende schilders, voor een verblijf van mei tot en met juni. Tijdens deze reis deden ze een aantal steden aan, waaronder ook Haarlem, waar zij de stadsgezichten aquarelleerden.

Afgelopen zomer werd bij toeval ontdekt dat één zo'n prachtige aquarel van de hand van Zuber met het stadsgezicht van Haarlem te koop werd aangeboden op een Parijse veiling en heeft het Noord-Hollands Archief kans gezien om het te verwerven voor zijn collectie.

De aquarel, voluit gesigneerd en gedateerd 1884, heeft Zuber gemaakt vanaf de Friese Varkenmarkt, met zijn rug naar de tegenwoordige spoorbrug, uitkijkend over het Spaarne met rechts een aantal gemeerde binnenvrachtschepen en links molen De Adriaan, de brug naar de

Papentorenvest en rechts in de verte de gevel van de Koudenhorn. Boven dit alles zien we de Bavo uitstijgen, bekroond door een monumentale wolkenpartij, badend in een zacht ochtendlicht.

Hoewel Zuber tegenwoordig wordt gerekend tot de kleine Franse meesters uit de 19de eeuw, laat dit werk niettemin zien dat hij kwalitatief hoogwaardig werk maakte, waar hij in zijn tijd onder anderen door Corrot om

werd geroemd. De aquarel is een belangrijke buitenlandse aanvulling op de 19de-eeuwse Haarlemse stadsgezichten in de collectie van de topgrafisch-historische atlas van het Noord-Hollands Archief.

Provinciale Atlas verwerft tekening van Petten

Eind vorig jaar werd de Provinciale Atlas Noord-Holland benaderd door de conservator tekeningen en prenten van het Haags Gemeentearchief, Behreng Moussavi. In de topografisch-historische atlas van Den Haag bevond zich een tekening van de hand van Simon de Vlieger (1601-1653), die daar altijd was omschreven als visverkopers op het strand bij Scheveningen. Bij nader onderzoek door Moussavi bleek het toch niet bij Scheveningen te zijn, maar leek de tekening het strand bij (Oud) Petten voor te stellen.

Na een verder onderzoek naar diverse voorstellingen van Petten - waaronder prenten en kaarten van Petten uit de Provinciale Atlas - kon de voorstelling definitief gelokaliseerd

worden als het strand bij Petten. De topografische details als de kerktoren met de huizen en vooral de zoutgoot plaatsen de afbeelding bij Petten. Het betreft Oud Petten, in 1777

geheel verdwenen door de kustafslag. Links bovenin is de kerktoren van Oud Petten te zien en de huizen daaromheen, op het strand een deftig gezelschap, waarschijnlijk op weg

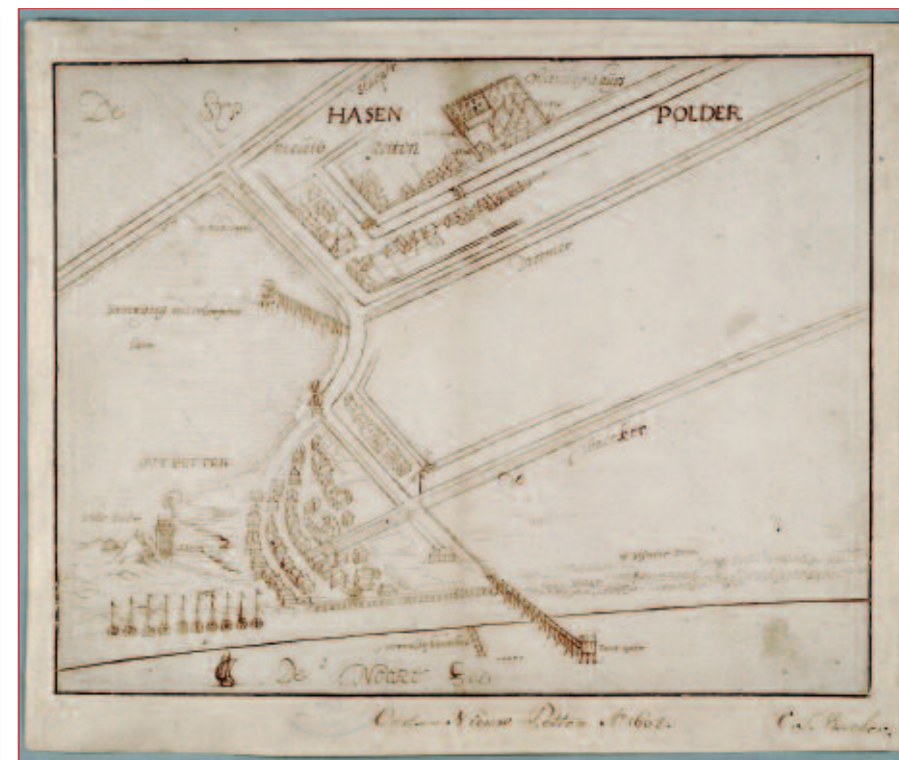
Gezicht op het dorp 'Petten' met links de kerktoren en rechts een aantal huizen. Gesigneerd S. de Vli(e)ger. Circa 1630. Potlood op papier, afmetingen 234 x 530 mm.

naar de groep visverkopers en -kopers die rechts op de voorgrond de aandacht trekken. Rechts op het middenplan loopt de zoutgoot. Andere aanwijzingen voor het bestaan van deze zoutgoot zijn te vinden op diverse 17de-eeuwse kaarten in de Provinciale Atlas en het duidelijkst op een 18de-eeuwse kopie door Abraham Rademaker van een kaart van Claes Jansz Visscher uit 1608 (zie de afbeelding hier-naast).

'In Petten werden via deze goot schepen met zoutwater geladen die vervoerd werden naar de zoutketen bij Alkmaar. In 1624 was bij Krabbewater een pomphuis gebouwd. Hiermee werd het zeewater via pijpen en goten (aan de andere kant van Oud Petten ligt een tweede zoutgoot) in speciale waterschuiten gepompt en naar Alkmaar vervoerd. Daar werd ruw zout in het uit Petten aangevoerde zeewater opgelost tot pekelen en daarna door indamping geraffineerd', schrijft Diederik Aten in Zijper historische bladen 18 (2000) nr. 3.

Zout was voor de tijd van de koelkast een zeer belangrijk conserveringsmiddel voor vooral vlees en vis. Ook was in de 16de en 17de eeuw de haring een van de belangrijkste Nederlandse exportartikelen. De haring werd op zee gekeeld en gepekeld en ook hiervoor was veel zout nodig.

De Provinciale Atlas heeft deze tekening aangekocht en daarmee een topwerk verworven van een belangrijke 17de-eeuwse kunstenaar, die ook een waardevolle visuele aanvulling geeft op de topografisch/historische kennis van Petten. Simon de Vlieger is rond 1600 in

Out en Nieuw Petten Ao. 1608. Kopie naar Claes Jansz Visscher (1587-1657) door A. Rademaker (1675-1735). Hier is heel duidelijk een van de twee zoutgoten aangegeven.

Rotterdam geboren en was daar werkzaam tot circa 1633. Vervolgens verbleef hij in Delft en Amsterdam en vestigde zich in 1649 in Weesp waar hij in 1653 stierf. Hij is vooral bekend om zijn schilderijen en tekeningen van landschappen en zeegezichten. Hij was een leerling van Willem van der Velde I en vermoedelijk ook van Jan Porcellis. Rond 1630 schilderde hij zijn eerste strandgezichten. Zijn schilderijen en tekeningen zijn onder andere in het Rijksmuseum en het Mauritshuis te vinden maar ook wereldwijd in vele museale collecties. In de Provinciale

Atlas Noord-Holland was al een schets van zijn hand van de Zuiderzeekust bij Muiden aanwezig.

Zonder een extra bijdrage van de provincie Noord-Holland was het niet mogelijk geweest om dit werk aan de atlas toe te voegen. Het Haags Gemeentearchief heeft tegelijkertijd met de overdracht van deze tekening een prachtige aquarel van de theekoepel bij Karssenhof aan de Amstel geschonken aan de Provinciale Atlas, vrijwel zeker van de hand van H. Numan.